

בס"ד. שיחת ש"פ מסעי, מבה"ח מנחם-אב, ה'תשי"ז.

בלתי מוגה

א. נתבאר ענין השבתות שבג' השבועות ד"בין המצרים" — ע"פ המבואר ברשימות הצ"צ על מגילת איכה¹ שענינם הוא "מקדים רפואה"², דהיינו שהם מגלים שבאמיתית הענין לא היתה מכה, כמובן מזה שבשבת לא הי' רושם מהחושך שע"י חטא עה"ד, שהרי "ל"ו שעות שימשה אותה האורה"³, ולכן אין נוהגים בהם אבילות — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידית), ונדפס בלקו"ש ח"ד ע' 1090 ואילך.⁴

ב. [בהמשך לביאור שייכות ענין הקדמת רפואה למכה לענין השבת — אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:]

והענין בזה — כידוע שבשבת היא עליית כל העולמות, דהיינו שבערב שבת אחר חצות נעשית עלי' לא רק ברוחניות וחיות העולמות, אלא גם בגשמיות העולמות, ולכן "פרש שבתכם לא קאמר".⁵

ונמצא, שענין השבת הוא היפך ענין החטא, שהרי ע"י החטא נעשית ירידה (כמבואר בספרי קבלה שבשעת החטא נפלו ניצוצות ונשמות להקליפות, ובמ"א איתא שט' ספירות דמלכות ירדו למטה⁶), ואילו בשבת נעשית עלי'.

ולכן, אף שהירידה והנפילה שע"י החטא היתה ביום ועש"ק, שנברא

(4) כנראה בשילוב עם עוד שיחות*.
 (5) ראה לקו"ת בהר מא, א. ובכ"מ.
 (6) ראה פ"ח שער השבת פ"ג. שער הכוונות ענין ליל ו' וענין טבילת ע"ש. מ"ח מס' תוספות שבת בתחלתה. שהמ"צ להצ"צ מצות לא תבערו אש (דרמ"צ ז, א).
 (7) זח"ב פח, ב. וראה תו"א ר"פ חיי שרה. ובכ"מ.
 (8) ראה לעיל בהמאמר פ"ב (לעיל ס"ע 180). וש"נ.

(1) ע' 45 (אוה"ת לנ"ך ח"ב ע' א'צז).
 (2) לשון חז"ל (מגילה יג, ב) בנוגע לרפואתו של הקב"ה שהיא למעלה מרפואת בור"ד, כמ"ש (בשלח טו, כו) "כל המחלה אשר שמתו במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך". וע"ד החילוק בין חכם לרופא, ש"חכם עוקר את הנדר מעיקרו, ורופא אינו מרפא אלא מכאן ולהבא" (כתובות עד, ריש ע"ב). ונפק"מ בזה לכמה דינים גם לאחר שנתרפא, כמו לענין תנאי בקידושין (כתובות שם).

(* ראה שיחת ש"פ מטו"מ תשי"ד ס"ז; תשט"ו בתחלתה (תו"מ ח"ב ע' 144 ואילך; ח"ד ע' 223 ואילך).

(3) ירושלמי ברכות פ"ח ה"ה. ב"ר פ"א, ב. פ"ב, ו. ספ"ב. שו"ט זב, א. ועוד.

בו אדם הראשון, בתשע שעות ביום⁹, דהיינו ג' שעות בלבד קודם ש"ק — הנה בבוא שבת בראשית, שבו לא קיים כל ענין החטא, לא נשאר רושם מהחושך של החטא, עד כדי כך, שלא נאמר בו "ויהי ערב", והיינו, שאפילו בשעות הלילה, שמצד הטבע צ"ל חושך, ומכ"ש לאחר החטא — הנה ביום השבת הי' אור, ולא רק אור שמצד הטבע והשתלשלות, אלא אור שלמעלה מהשתלשלות, שהי' "אדם צופה ומביט בו מסוף העולם ועד סופו"¹⁰.

ופנימיות הענין בזה — ששבת ענינה "קדש מלה בגרמי"¹¹, שהו"ע ספירת החכמה, ובספירת החכמה אין מקום לענין השבירה, כמ"ש¹² "ימותו ולא בחכמה", דהיינו שענין השבירה הוא רק מהבינה ולמטה, אבל בחכמה אין מקום לענין השבירה.

וזהו ג"כ תוכן החילוק בין ג' בתי המקדשות¹³, שבבית ראשון ושני הי' ענין של חורבן, משא"כ בבית שלישי — כי בית שני הוא במלכות, ובית ראשון הוא בבינה, שבהם שייך שבירה, משא"כ בית שלישי הוא בחכמה, שבה אין מקום לענין השבירה, כנ"ל.

ועפ"ז יש לבאר השייכות בין שני הפירושים שמצינו בפסוק¹⁴ "יחיינו מיומיים ביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו" — (א) ש"יומיים" קאי על ב' ימי ראש השנה, ו"יום השלישי" קאי על יום הכיפורים, שנקרא¹⁵ שבת¹⁶, (ב) ש"יומיים" קאי על שני בתי מקדשות הראשונים, ו"יום השלישי" קאי על ביהמ"ק השלישי דלעתיד לבוא¹⁷ — כי שני הפירושים ב"יום השלישי" (שבת וביהמ"ק השלישי) ענינם חכמה, כנ"ל.

ג. [בהמשך להביאור בענין הזהירות שלא לנהוג אבילות אפילו בשבת שחל בו תשעה באב, אלא להתענג ולשמח בו — אמר:]

ועפ"ז יובן דיוק הלשון שמצינו¹⁸ בנוגע לתשעה באב שחל בשבת — ש"אוכל בשר ושותה יין ומעלה על שולחנו אפילו כסעודת שלמה בעת מלכותו":

ענינו של שלמה הוא — שבימיו "קיימא סיהרא באשלמותא"¹⁹,

(14) הושע ו, ב.

(15) אחרי טז, לא. אמור כג, לב.

(16) לק"ת דרושי ר"ה סג, סע"ב.

(17) פרש"י עה"פ.

(18) שו"ע או"ח סתקנ"ב ס"י.

(19) זח"א קג, רע"א. רכג, איב. רכה,

סע"ב. ועוד. וראה גם שמו"ר פט"ו, כו.

(9) ראה סנהדרין לח, ב.

(10) חגיגה יב, א. ועוד.

(11) זח"ג צד, ב.

(12) איוב ד, כא. וראה תניא פי"ט.

(13) ראה תו"מ סה"מ תמוז ע' קיט. וראה

גם סה"ש תשמ"ט ח"ב ע' 614 הערה 45

ובשוה"ג שם. וש"נ.

ואופן הברורים לא הי' בדרך מלחמה אלא בדרך מנוחה²⁰. זוהי המעלה דשבת — שאפילו כשחל בה תשעה באב, שמצד סדר ההשתלשלות זהו ענין של חורבן, הנה מצד הענין דשבת הרי זה למעלה מכל ענין השבירה, ועד שאין צורך לעשות מלחמה עם אף א', כיון שאין מנגדים כלל, אלא הכל הוא בדרך מנוחה, כמו בימי שלמה, ועוד למעלה מזה, שהרי ענין השבת הוא בדוגמת ביהמ"ק השלישי (כנ"ל), שהוא למעלה מכפי שהי' בימי שלמה.

ד. [בסיום הענין אמר:]

וכיון שהגילויים דלעתיד תלויים "במעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות"²¹ — הרי מהאמור מובן יוקר העבודה שבזמן הגלות, שעל ידה ממשיכים ענין שהוא למעלה מבית שני, ואפילו מבית ראשון!

אלא שלעת-עתה המשכה זו היא בהעלם, ועל זה ישנם השבתות שבמשך ג' השבועות ד"בין המצרים" (שעל ידם נמשך בכל ימי בין המצרים, שהרי מיום השבת מתברכין כולהו יומין²²) — כדי להביא לידי גילוי את הענין ד"כפלים לתושי"²³, במהרה בימינו, ע"י משיח צדקנו.

ה. הענין האמור שייך גם לפרשת השבוע — פרשת מסעי:

מ"ב המסעות — היו במדבר (שהרי גם המסעות שהיו קודם מ"ת נכללים במסעות שהיו לאחר מ"ת), "ארץ צי' ועיף"²⁴, "נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים"²⁵, שלכאורה אין זה ענין למעליותא ("ס'איז ניט אַזאַ געוואַלדיקע זאַך").

אמנם, ע"פ המבואר בלקו"ת²⁶, נמצא, שענין המסעות הוא להכניע את הקליפות, ע"י ש"ארון ברית ה' נוסע לפנייהם"²⁷, שפעל הכנעת הקליפות.

ואופן הברור דהמסעות — הי' בדרך מנוחה, כמ"ש²⁸ "ובנחה יאמר".

וכנ"ל, שישנם שני אופני ברורים — בדרך מלחמה ובדרך מנוחה: בדרך מלחמה — היינו שישנם מנגדים, ובדרך מנוחה — היינו שהניצוצות נמשכים מעצמם להתברר (וכמו בגשמיות, שהניצוצות נמשכים להאבוקה,

20) ראה תו"א בראשית ו, א. לקו"ת
במדבר ד, א. ובכ"מ.
21) תניא רפ"ז.
22) זח"ב סג, ב. פח, א.
23) איוב יא, ו. וראה שמו"ר רפמ"ו.

24) תהלים סג, ב.
25) עקב ח, טו.
26) פרשתנו פט, ג ואילך.
27) בהעלותך יו"ד, לג.
28) שם, לו.

והאבוקה עומדת במקומה). וע"ד שהי' בימי שלמה, שישב במקומו על כסא מלכותו בשלוה, ושמעו הולך "בכל הגוים סביב"²⁹, עד שנתבטלו בדרך ממילא. וכן הי' בענין המסעות, שאיש לא עמד כנגד בני ישראל, כנ"ל.

— מלבד מלחמת עמלק שהיתה בתחלת המסעות, וכן בסוף המסעות, מלחמת "הכנעני מלך ערד", "זה עמלק"³⁰, שזהו ענין צדדי שבא מצד הענין ד"יודע את ריבונו ומכוון למרוד בו"³¹, ואינו שייך לעצם ענין המסעות.

ובעומק יותר — אופן הבירור שע"י המסעות הוא למעלה יותר מאופן הבירור שהי' בימי שלמה:

בימי שלמה, אף שגם אז הבירור הי' בדרך מנוחה, שהניצוצות נמשכו מאליהם להאבוקה, מ"מ, הי' זה באופן שהאבוקה עומדת במקומה (כנ"ל), ונמצא, שהביטול והתכללות שנפעלו בהניצוצות (שהיו מחוץ להאבוקה) אינו ע"י עצם האבוקה, אלא ע"י התפשטות האבוקה בלבד;

משא"כ בהמסעות — הלך ארון הקודש עצמו "במדבר גו' נחש שרף ועקרב", ונמצא שהאבוקה עצמה פעלה את ההתכללות. ומובן, שבאופן כזה ההתכללות היא באופן נעלה הרבה יותר.

ו. וכאמור לעיל (ס"ג), הנתינת כח על אופן הבירור בדרך מנוחה, הוא מיום השבת — כיון שענין השבת הוא המשכה בבחינת רפואה שקודמת למכה, שאין שייך בה שבירה ואין שם מקום לקליפות כלל, ולכן אינו שייך שיעמוד שום דבר כנגדה להיות מנגד אלי'.

וגם הנתינת כח לאופן הבירור שע"י המסעות (שלמעלה מהבירור שבדרך מנוחה סתם, כנ"ל) הוא מיום השבת — שהרי יום השבת הוא בדוגמת ביהמ"ק השלישי שלמעלה מימי שלמה.

וכללות הענין בהנוגע לפועל — שיום השבת נותן את הכח לברר את כל הניצוצות, גם אלו הנמצאים "במדבר גו' נחש שרף ועקרב", ולבררם בדרך מנוחה ובאופן היותר נעלה, להיותו דוגמת בית-המקדש השלישי, שיבנה במהרה בימינו ע"י משיח צדקנו.

* * *

31) ראה תו"כ ופרש"י בחוקתי כו, יד. ועוד. לקר"ש חכ"א ע' 193 הערה 38. וש"נ.

29) מלכים-א ה, יא. 30) חוקת כא, ח ובפרש"י.

ז. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה והקריתם לכם.

* * *

ח. חודש זה נקרא בשם "מנחם-אב"³², שרומז על ענין התנחומין. והנה, ענין התנחומין נרמז לא רק בתיבת "מנחם", אלא גם בתיבת "אב", דהיינו שהתנחומין באים מצד הענין ד"אב":

תוכן התנחומין על כל הענינים הבלתי-רצויים שהיו בחודש זה, הוא — שענינים אלו הם מצד הרחמים והחסדים הפנימיים של הקב"ה, כאב המייסר את בנו, וכמ"ש³³ "חושך שבטו שונא בנו ואהבו שיחרו מוסר". ולאמיתו של דבר, החסדים הבאים לידי ביטוי בענין היסורים, שרשם הוא למעלה יותר משורש חסדים הגלויים — כי, חסדים הגלויים הם חסדים חיצוניים בלבד, ואילו היסורים באים מחסדים פנימיים³⁴. וכמו באב המייסר את בנו כפשוטו, שזהו מפני שמתכוונן איזו הנהגה טובה יותר לטובת הבן, שענין זה הוא מצד האהבה הפנימית והעצמית.

ובכללות — הרי זה כפי המבואר באגה"ק³⁵, שהוא "כמשל מלך גדול ונורא הרוחץ בכבודו ובעצמו צואת בנו יחידו מרוב אהבתו כמ"ש³⁶ אם רחץ ה' את צואת בנות ציון כו' ברוח משפט כו'".

ט. אמנם, בענין זה ידוע³⁷ הדיוק בהלשון בתניא שם, שבביאור ענין היסורים הבאים מהקב"ה, מזכיר כו"כ תוארים על הקב"ה, אבל לא מזכיר את התואר "חסיד" (שהזכיר לפנ"ז) — כיון שסוכ"ס אין אלו חסדים גלויים, ואילו תכלית הכוונה היא — שהחסד יבוא בגילוי.

והכוונה בזה — לא ע"ד הגילוי דחסדים חיצוניים בלבד, אלא הכוונה היא שחסדים הפנימיים יבואו בגילוי, דהיינו שבהיסורים עצמם — הבאים מחסדים הפנימיים — יהי' נרגש הטוב שבהם. וזהו החידוש דלעת"ל, שאז יאמרו "אודך הוי' כי אנפת ביי"³⁸, דהיינו שעל הענין ד"אנפת ביי" גופא יאמרו "אודך".

(32) ראה גם תו"מ ח"ו ע' 125 ואילך. לוי"צ אגרות-קודש ע' שכד. וראה גם מכתב

ר"ח מנ"א שנה זו (אג"ק חט"ו ריש ע' שג). (33) משלי יג, כד.

שיחת ש"פ מטו"מ, מבה"ח מנ"א תשט"ו. (34) ראה תניא פכ"ו.

בסופה (תו"מ ח"ד ריש ע' 230). (35) סכ"ב.

(36) ישע"י ד, ד. (37) ראה סה"ש תש"ד ע' 15. לקוטי

(38) ישע"י יב, א.

ועפ"ז יובן בתוספת ביאור הענין ד"מנחם-אב":

נוסף על האמור לעיל, שענין התנחומין הוא מצד זה שהיסורים הם כאב המייסר את בנו (שהו"ע חסדים הפנימיים) — הרי ענין זה לבדו אינו מספיק, אלא העיקר הוא שענין החסדים הפנימיים גופא בא בגילוי. וגם ענין זה נרמז בחודש מנחם-אב — ש"לא היו ימים טובים לישראל כחמשה-עשר באב"³⁹, דהיינו שבחודש היסורים ("אנפת ב") גופא נרגש הענין ד"אורך הוי", כחמשה עשר בו, שענינו "קיימא סיהרא באשלמותא".

אלא שהענין ד"קיימא סיהרא באשלמותא" שבחמשה עשר באב אינו אותו הענין ד"קיימא סיהרא באשלמותא" שהי' בימי שלמה (כנ"ל ס"ג) — כי, בימי שלמה הי' הענין דחסדים החיצוניים בלבד, משא"כ ענינו של חמשה עשר באב הוא שחסדים הפנימיים באים בגילוי, שזהו"ע הגילוי לעת"ל שהוא תכלית הטוב והחסד.

י. וכיון שכל הגילויים דלעתיד תלויים "במעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות"²¹, הרי מובן גודל מעלת העבודה שבזמן הגלות — שנוסף על המבואר בתניא שם "שאינ לבן חכם להפוך עורף", שגם ענין זה הוא ביאור על מעלת זמן הגלות על זמן הבית, כיון שהגלות הו"ע המשכת חסדים הפנימיים, הרי, כיון שע"י עבודה זו פועלים את הגילויים דלעתיד, שאז יהי' תכלית הטוב והחסד, מובן עוד יותר גודל מעלת העבודה שבזמן הגלות.

כלומר: היוקר של העבודה דעתה לגבי הגילויים שהיו בבית שני ואפילו מהגילויים שהיו בבית ראשון, מצד מעלת חסדים הפנימיים — לא זהו כל מעלת העבודה עתה; אלא עיקר מעלת העבודה דעתה היא שעל ידה פועלים את הגילויים דלעתיד, שהם תכלית הטוב והחסד, כיון שיש בהם ב' המעלות: (א) ענינם חסדים פנימיים, (ב) והם באים בגילוי.

ואף שלעת-עתה ענינים אלו הם בהעלם, הרי ידוע⁴⁰, שכל הענינים דלעתיד — ובכלל זה גם החידוש שלעתיד לבוא יהיו הענינים בגילוי — נפעלים עתה, אלא שלעת-עתה אינם נראים לעינים, וכמשל הירדוע⁴⁰ — מרבותינו נשיאינו מאוצר המונח בתיבה חתומה. וכך הוא בעניננו, שגוף ענין ההמשכה שגם חסדים הפנימיים יהיו בגילוי, נתחדש עכשיו ע"י עבודתנו.

(40) ראה תו"מ ח"א ע' 242. ח"ז ע'

(39) תענית כו, ב (במשנה).

אלא, שכיון שצריכים להביא המשכה זו לידי גילוי — הנה על זה בא הענין דשבת מברכים החודש מנחם-אב, שיום השבת הוא מעין דלעתיד (כנ"ל ס"א), ומשבת זו מתברכים כל ימי החודש, וממנה הוא הנתינת כח על עבודת הבירורים וגילוי הגאולה העתידה במהרה בימינו.

* * *

יא. נתבאר ענינו של ספר דברים⁴¹, "משנה תורה" — שאף שמה שאמר "מפי עצמו"⁴², גם הוא "מפי הגבורה", ועד שישנם ענינים שנתחדשו בו שאינם בשאר הארבעה ספרים; וההוראה בנוגע להחידושים והתקנות ד"אפתשטותא דמשה בכל דרא ודרא"⁴³, שאם חסר בענינים אלו, חסר גם בעניני התורה עצמה⁴⁴ — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידיש), ונדפס בלקו"ש ח"ד ע' 1087 ואילך⁴⁵.

[בסיום הענין אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:]

ענין זה — הוא בכל ימות השנה, אלא שכאשר קורין בתורה בפרשיות ספר דברים, ובפרשת דברים בפרט — הרי זה נותן חיזוק ונתינת כח, שיהי' הענין ד"ויאמינו בהוי' ובמשה עבדו"⁴⁶, לא בתור שתי אמונות בפני עצמם, אלא אמונה אחת בהוי' אחד.

וע"י שפועל בעצמו את האמונה "בהוי' ובמשה עבדו", ובאופן שהיא אמונה אחת — פועל הוא את הענין ד"גוי אחד בארץ"⁴⁷, שיהי' "כשאני נכתב אני נקרא"⁴⁸, דהיינו שרואה אלקות בגילוי גם בהדברים הגשמיים, וגם מהענינים הארציים ("גוי אחד בארץ") עושה דירה לו ית'⁴⁹.

131 ואילך).
 45 בשילוב עם שיחת ש"פ וראת תשי"ב.
 46 בשלח יד, לא.
 47 שמואל-ב ז, כג. ועוד.
 48 ראה פסחים נ, א. וש"נ.
 49 ראה תניא אגה"ק רס"ט. ובכ"מ.

41 שמתחילים לקרוא בתפלת מנחה.
 42 מגילה לא, ב. וראה לקו"ת שה"ש
 כ, ג.
 43 ת"ז תס"ט (קיב, רע"א. קיד, רע"א).
 וראה ב"ר פנ"ו, ז.
 44 ראה גם שיחת ש"פ מטו"מ, מבה"ח
 מנ"א דאשתקד סי"ג ואילך (תו"מ חי"ד ע')